

Dieu désire le cœur de chair contre le cœur de pierre.

Endurcissement

Dieu va endurcir le cœur de pharaon

La Torah utilise trois verbes pour parler du cœur de pharaon : alourdir, renforcer et endurcir. Ce dernier n'est utilisé qu'une seule fois au chapitre sept. Cet endurcissement est justifié par les miracles qui révéleront Dieu.

שמות פרק ז

(ג) ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתתי ואת מופתי בארץ מצרים:
 (ד) ולא ישמע אלכם פרעה ונתתי את ידי במצרים והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים:
 (ה) וידעו מצרים כי אני יקוק בנטתי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם:

רש"י

(ג) ואני אקשה - מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפני שאין נחת רוח באומות עובדי עבודה זרה לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה לבו למען הרבות בו אותותי ותכירו אתם את גבורותי.

רשב"ם

(ה) וידעו מצרים כי אני י"י - אדון ומושל, שעד עתה לא ידעתי את י"י:

אבן עזרא

(ג) ואני אקשה יש לשאול, אם ד' הקשה את לבו מה פשעו מה חטאתו. והתשובה, כי השם נתן חכמה לאדם ונטע בלבו שכל לקבל כח עליון, להוסיף על טובתו, או לחסר מרעתו:

Exode chapitre 7

3- Pour moi, j'endurcirai le cœur de Pharaon et je multiplierai mes signes et mes preuves de puissance dans le pays d'Égypte.
 4- Pharaon ne vous écoutera pas, mais j'imposerai ma main sur l'Égypte et je ferai sortir mes légions, les Israélites mon peuple, du pays d'Égypte, après une vindicte éclatante.
 5- Et les Égyptiens reconnaîtront que je suis l'Éternel, lorsque j'étendrai ma main sur eux et que je ferai sortir du milieu d'eux les enfants d'Israël."

Rachi

J'endurcirai le cœur : après qu'il a révélé sa méchanceté et qu'il se soit rebellé contre Moi, et qu'il soit clair à Ma face que les idolâtres ne reviennent pas d'un cœur sincère vers Moi, il vaut mieux pour Moi d'endurcir son cœur ; afin de multiplier Mes signes, et que vous reconnaissiez Ma puissance.

Rachbam

Et les Égyptiens reconnaîtront que je suis l'Éternel : Maître et gouvernant, car jusqu'à présent ils ont dit : « Je ne connais pas l'Éternel ».

Abraham ibn Ezra

J'endurcirai : si Dieu endurecit son cœur où est la faute de Pharaon ? Voici la réponse : Dieu a donné à l'homme l'intelligence et a placé dans son cœur de quoi recevoir cette force divine afin d'ajouter au bien ou de diminuer en faisant le mal.

Note :

Pour ibn Ezra, cet endurcissement ne remet pas en cause la liberté de pharaon qui peut rester libre de ses décisions. Théoriquement le souverain pourrait donc reconnaître Dieu à tout moment, mais prit dans son propre logique de refus, il ne se ressaisira pas.